

Nr _08-1/24_ din _18_08_2021

APROB

___semnat /
__18__ august 2021
Maia BĂNĂRESCU

Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului¹

RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ IMSP Spital de Psihiatrie Orhei 28 iulie 2021

Raportul a fost elaborat de
angajații Oficiului Avocatului Poporului,
Direcția prevenirea torturii:

- *Diana MAZNIUC, consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Iurie DUBENCO, consultant principal, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Alexandru ZUBCO, Șef direcție, Direcția prevenirea torturii OAP*

¹ În baza art. 3 a Hotărârii Parlamentului nr.4 din 04 februarie 2021 privind încetarea mandatului Avocatului Poporului (Ombudsmanului), până la numirea de către Parlament a unui nou Avocat al Poporului (Ombudsman), doamna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului va îndeplini atribuțiile funcției de Avocat al Poporului (Ombudsman).

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu dispozițiile paragrafului 8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului aprobat prin Legea nr.164/2015 și a art.24, al.2 din Legea cu privire la Avocatul Poporului nr.52/2014, la 28 iulie 2021 a fost efectuată o vizită de monitorizare la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul de Psihiatrie Orhei (*în continuare SP Orhei*).

Scopul vizitei: Vizita a avut drept scop monitorizarea situației privind asigurarea garanțiilor împotriva torturii și respectarea drepturilor pacienților în instituția psihiatrică.

Standarde de monitorizare:

- 1) Normele CPT;
- 2) Convenția ONU privind persoanele cu dizabilități;
- 3) Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) (articolul 3), protocoalele la CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante din 1987, precum și rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) privind situația din Republica Moldova;
- 4) Legea nr. 411 din 28.03.1995 privind ocrotirea sănătății;
- 5) Legea nr. 1402 din 16.12.1997 privind asistența psihiatrică;
- 6) Legea nr. 263 din 27.10.2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului;
- 7) Legea nr. 264 din 27.10.2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

SP Orhei este o instituție publică ce oferă servicii de asistență medicală spitalicească psihiatrică cu sediul în mun. Orhei str. Dubăsari 2.

SP Orhei prestează asistență medicală specializată pentru persoanele cu tulburări mentale și comportamentale, pentru 5 raioane din centrul țării: Orhei, Telenești, Rezina, Șoldănești și Criuleni (cca 360 mii persoane). Spitalul este format dintr-un bloc cu 4 etaje, iar la fiecare etaj funcționează câte o secție specializată: (a) psihiatrie bărbați, (b) psihiatrie femei, (c) somatogeriatrică și (d) narcologie.

La momentul vizitei erau 117 pacienți, capacitatea instituției fiind 145 de paturi, indicator raportat la 142 de angajați, de natură variată. Anual, instituția înregistrează un flux de 1956 persoane care acuză suferințe precum: schizofrenie, epilepsie, demență, dependență de alcoolism, etc.

Durata tratamentului asigurat de SP Orhei variază de la 21 – 28 zile. Pentru un „caz tratat” sunt cheltuiți cca 6000 de lei/ lună.

C. COOPERAREA

Personalul SP Orhei a manifestat deschidere și cooperare pe durata vizitei, a facilitat accesul echipei de vizită, a prezentat informațiile solicitate, ne-obstrucționând procesul de monitorizare.

D. ELEMENTE POZITIVE (BUNE-PRACTICI)

Potrivit administrației SP Orhei: -

- ✓ Recent, SP Orhei a fost re-acreditat cu indicatorul „brio”;
- ✓ Instituția nu practică internarea involuntară (contrară voinței persoanei) a pacientului/ lor;
- ✓ Personalul medical a susținut că nu aplică tratamentul medical forțat al pacientului/ lor;
- ✓ Personalul medical a susținut că nu recurge la imobilizarea manuală a pacientului/ lor, terapia prin șocuri electrice, substituind procesul de control prin comunicarea terapeutică și păstrarea unor relații amicale cu pacientul;
- ✓ SP Orhei nu oferă servicii de tratament al bolilor contagioase și ftiziopneumologie;
- ✓ Pacienții au posibilitatea să folosească telefoanele mobile proprii;
- ✓ Pacienții au acces la cutiile poștale și adresele de contact ale autorităților publice abilitate, Avocatul Poporului, organele de drept și linia fierbinte;
- ✓ Grație susținerii materiale gratuite din partea unor donatori (fundații de caritate, ONG) a fost înlocuit parțial mobilierul în unele saloane;
- ✓ A fost inițiat procesul de reparație integrală a acoperișului clădirii (realizată expertiza tehnică și proiectul de reconstrucție);
- ✓ Serviciile instituției sunt finanțate totalmente din fondurile CNAM pentru „caz tratat”, fiind exclusă cerința conform căreia alocațiile financiare sunt repartizate pe număr de zile aflate la tratament;
- ✓ Există o cooperare satisfăcătoare cu administrațiile publice locale și centrele comunitare;
- ✓ SP Orhei nu a înregistrat cazuri de infecție SARS-CoV-2 în rândul pacienților în 2021.

E. NEAJUNSURI/ IMPEDIMENTE

Potrivit administrației SP Orhei: -

- ❖ Majoritatea personalului medical este ocupat de persoane de vârstă a III-a sau apropiați de pensionare;
- ❖ Din 142 angajați, doar 8 angajați sunt medici de profil, ceea ce este insuficient pentru serviciile instituției;
- ❖ SP Orhei are nevoie de suplinirea posturilor vacante de medic psihiatru; angajarea psihologului/ lor, precum și a specialiștilor în ergoterapie;
- ❖ Din cauza lipsei specialiștilor în ergoterapie, ocuparea timpului liber al pacienților, activitățile respective nu au loc ca atare sau sunt organizate ocazional;
- ❖ Lipsa gardului de protecție împrejurul spitalului, afectează siguranța clădirii, dar și procesul de organizare a plimbării pacienților în curtea acestuia. O parte din pacienți, sunt nevoiți să stea la balconul comun pentru a beneficia de aer curat și nu pot ieși în afara clădirii, decât după eliberarea din instituție (pe o perioadă de 21-28 zile);
- ❖ Bugetul alocat pentru SP Orhei este constrâns la capacitatea strictă de achiziționare a serviciilor stringente, fără de a se oferi și posibilitatea demarării unor proiecte de reconstrucție, de reamenajare a instituției;
- ❖ SP Orhei nu este dotată cu aranjamente predestinate persoanelor cu dizabilități fizice;
- ❖ În SP Orhei se necesită a fi realizate reparații (inclusiv capitale) ale saloanelor de locuit, grupurilor sanitare, asigurarea cu inventar sigur și specific dizabilității pacientului.

Posturi de înregistrare a vizitatorilor pe teritoriul adiacent spitalului nu s-au atestat, astfel fiind asigurat accesul liber pe teritoriul acestuia. Ordinea publică și paza obiectivelor de pe teritoriul Spitalului este asigurată de paznici.

F. SECȚIA INTERNARE

Potențialii pacienți ai SP Orhei ajung/ sunt aduși de 112 la Secția de internare în mod independent, asistați de rude sau de organele poliției. Ultimele, la rândul lor, sunt asistate de serviciul medical de urgență. Potrivit administrației SP Orhei, spitalul refuză primirea pacienților aduși de poliție, fără serviciul 112 pentru a preveni eventualele abuzuri.

La faza de internare se purcede la o examinare corporală cu scop de a localiza vătămarile corporale și de a le supune înregistrării; cu scop de a ridica obiectele care ulterior se pot transforma în instrumente vătămătoare. Adicional, la această fază, se solicită exprimarea consimțământului persoanei în referința internării – exercițiu care se realizează prin intermediul comunicării tuturor informațiilor relevante purcederii la tratament. Responsabilii au asigurat echipa de vizită că, în mare parte, persoanele își exprimă consimțământul, dată fiind experiența anterioară cumulată în incinta instituției, dar și deschiderea pentru reabilitare. Reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului nu au asistat la o procedură de internare propriu-zisă, însă au avut posibilitatea să consulte Registrele de evidență, unde existau semnături ale pacienților pe acordurile tipizate.

În referința etapei de internare, standardele Comitetului European pentru prevenirea Torturii (CPT) alăturat recomandă: *examinarea minuțioasă a leziunilor corporale identificate pe corpul persoanei. Înregistrarea explicărilor lansate de către persoană în privința originii leziunilor. Adicional, se recomandă antrenarea unui specialist medical care va puncta în privința cauzei apariției vătămării corporale. De asemenea, se accentuează necesitatea sesizării organelor de drept ori de câte ori apar prezumții de atentare la inviolabilitatea fizică, psihică a persoanei. CPT recomandă înregistrarea leziunilor corporale în dosarul personal al persoanei, dar și în registrul predestinat contabilizării fenomenului leziunilor corporale dobândite înainte de internare. Se insistă asupra anexării fotografiilor care surprind leziunea corporală în dosarul personal al pacientului, în registrul predestinat contabilizării fenomenului leziunilor corporale dobândite înainte de internare.*

În 2021 în SP Orhei au fost internate 8 persoane cu diverse leziuni. Pe această cale, **Avocatul Poporului amintește SP Orhei să remită în termen de 24 ore informațiile cu privire la parvenirea vreunui pacient cu leziuni Oficiului Avocatului Poporului, inclusiv informații cu privire la decese; tentative suicidale; traume în incinta spitalului; abuzurile față de pacienți; violențele între pacienți; aplicarea mijloacelor de conținere, etc. În același timp, Avocatul Poporului apreciază deschiderea SP Orhei spre informarea OAP despre incidente și situația pacienților în perioada pandemică, încurajând responsabilii să mențină acest curs.**

G. CONDIȚIILE MATERIALE

În SP Orhei, pacienții sunt plasați în Secții în dependență de diagnoză, iar în dormitoare cu luarea în considerație a legăturilor de amicitie încheiate.

Organizarea SP Orhei (la momentul vizitei):

- Secția bărbați cu 28 pacienți pe o capacitate de 44 paturi;
- Secția femei cu 28 paciente, pe o capacitate de 40 paturi;
- Secția somatoghetariată cu 30 pacienți (femei și bărbați) pe o capacitate de 30 paturi;
- Secția narcologie cu 31 pacienți (unul la externare) pe o capacitate de 30 paturi.

Fiecare Secție este asigurată cu: bloc medical, bloc sanitar, sală de distribuție a alimentelor, sală de activități (*lectură, pictură, joc în șah,*), cabinet de vizită, săli de proceduri, cabinetele angajaților.

Adițional, în interiorul fiecărei Secții este atașată căsuța poștală pentru expedierea plângerilor în afara instituției. Conform regulilor interne, plângerile, reclamațiile, petițiile pacienților sunt ridicate în zilele de marți și vineri de asistenta medicală superioară și remise destinatarilor². **Totuși, din momentul instalării acestor cutii poștale, nu a fost scrisă nici o petiție sau plângere. În același timp, nu au fost observate pixuri sau file / formulare de plângeri pentru ca pacienții să poată scrie efectiv doleanțele sale, etc. La fel, nu există telefoane staționare, deși pe afisajul informativ este menționat telefonul Liniei fierbine (chiar dacă e menționată doar linia verde antifumat).**

Foto_OAP_ SP Orhei_ cutii poștale_ secții_27.07.2021

Echipa de vizită a identificat următoarele probleme, precum:

- i. **Menținerea dormitoarelor de capacitate mare** (se admite și întreținerea a șase pacienți per cameră). În referința acestei precarități, Avocatul Poporului afirmă că menținerea dormitoarelor de capacitate mare este în putere de a provoca tratamente degradante, concentrarea unui număr considerabil de pacienți poate deduce: agresiuni, climat ostil și iritant, dat fiind amalgamul de temperamente, de viziuni și de preferințe ale pacienților, care, rareori, purced la un compromis. În secția pentru bărbați erau câteva dormitoare

² Potrivit normelor CPT: o procedură eficientă de plângeri constituie o garanție fundamentală împotriva relelor tratamente în instituțiile de psihiatrie. Trebuie să se ia măsuri speciale pentru a permite pacienților să depună plângere pe lângă un organ desemnat clar și să comunice într-o manieră confidențială cu o autoritate corespunzătoare din afara instituției.

libere, însă majoritatea pacienților bărbați erau cazați în dormitoare de capacitate mare. Mai mult în prezenta observație, menținerea dormitoarelor mari se alătură lipsei sistemului de ventilație artificială, lipsei mobilierului necesar depozitării obiectelor personale – aspecte care abrutizează condițiile de tratament.

Foto_OAP_ IMSP SP Orhei_dormitoare_27.07.2021

Într-o viziune similară critică, CPT definitivează în privința desființării dormitoarelor de capacitate mare: crearea structurilor de viață prevăzute pentru grupurile mici este un factor esențial de conservare/restaurare a demnității pacienților și constituie și un element cheie al oricărei politici de reabilitare psihologică și socială a pacienților. Structurile de acest tip facilitează, printre altele, repartizarea pacienților pe categorii diferite în vederea procesului terapeutic.

- ii. **Lipsa sistemelor de ventilație artificială.** Deși administrația instituției justifică omisiunea respectivă prin suficiența ventilației prin geamuri, Avocatul Poporului condamnă desconsiderarea, considerând că o asemenea precaritate este în putere de a menține infecțiile în incinta Secțiilor, pe lângă vulnerabilitatea conservării unui miros ascuțit-specific în saloane și pe hol. În perioada caniculară, lipsa acestui sistem de ventilare artificială era simțitor. În saloane și pe hol era o atmosferă sufocantă din cauza temperaturii înalte a aerului cald.
- iii. **Lipsa luminii artificiale.** Majoritatea saloanelor nu aveau acces la lumina artificială, curentul electric lipsea, or luminozitatea era extrem de slabă. SP Orhei a menționat deficiențe în rețeaua de distribuție a curentului electric, vechimea acestora, etc. Totuși, precaritatea de-o asemenea natură nu-și poate găsi scuze, ori, admitând un asemenea tratament se prezumă totală indiferență față de preocupările pacienților (*posibilitatea lecturării, de exemplu*). Mai mult, lipsa luminii artificiale este în putere de a se reflecta profund negativ asupra organului văzului.
- iv. **Accesul la apă este îngrădit, deși în fiecare dormitor este instalată o chiuvetă.** Starea nefuncțională a instalațiilor sanitare este un indicator negativ în privința modului menținerii igienei, dar și-a posibilității uzării de apă pentru sine. Conducerea spitalului a comunicat că este o defecțiune tehnică la apeduct care la momentul vizitei se remedia. SP Orhei urmează să monteze robinete sigure și ușor de exploatat în saloanele pacienților.

- v. **Deteriorarea vizibilă a linoleumului** –dată fiind uzura materialului care o acoperă, o asemenea „amenajare” este în putere de a alimenta fenomenului accidentelor vătămătoare;
- vi. **Lipsa aranjamentelor destinate facilitării accesului persoanelor cu dizabilități în incinta instituției.** Avocatul Poporului sancționează omisiunea, considerând-o direct provocatoare de tratamente degradante, ori supunând persoana unor exerciții peste puterea sa, nu se obține decât o amplificare de suferinței, o amprentare a unui tratament ne-individualizat. O asemenea carență a fost expusă și în raportul din vizita precedentă din 01.11.2011. Reiterăm că în decurs de 10 ani nu au fost întreprinse careva măsuri³.
- vii. **Lipsa mobilierului și a decorațiunilor personalizate.** A fost atestată cu îngrijorare organizarea sărăcăcioasă a dormitoarelor pacienților: distanța relativ mică între paturi, prezența sporadică a noptierelor deteriorate, dar și climatul auster nu fac decât să tensioneze procesul de reabilitare. Avocatul Poporului consideră prejudicios un asemenea tratament, ori, este recunoscut impactul condițiilor materiale asupra procesului de refacere, îndatorat acestuia pot fi temperate sau aprinse stări, se consideră imperioasă amenajarea spațiilor de desfășurare a tratamentelor într-o manieră armonioasă, includerea obiectelor personalizate, în această accepțiune, ar putea deține potențial în planul de căpătare a deprinderilor practice – de trai independent⁴.

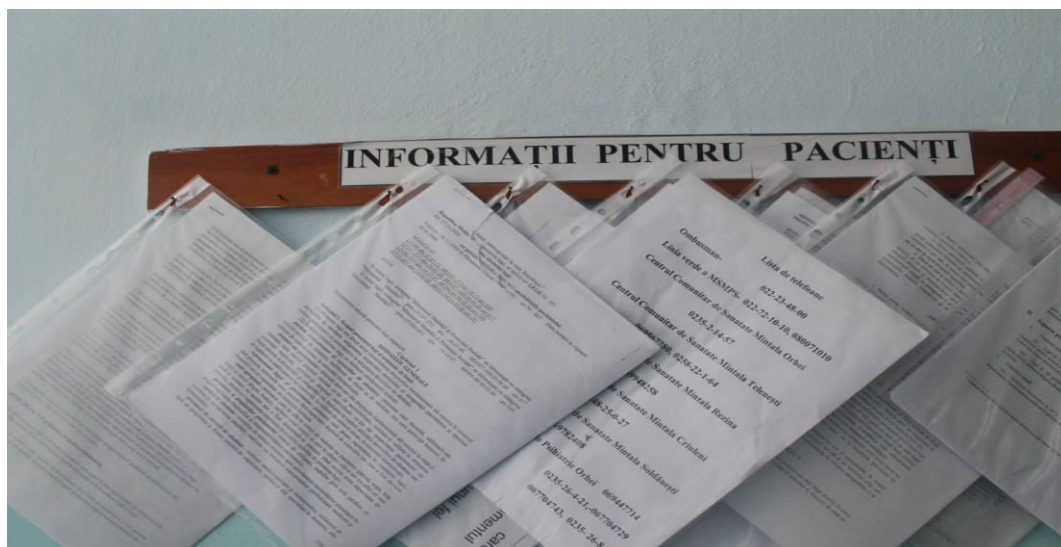
Cu titlu de concluzie în privința menținerii condițiilor materiale calitative, reiterăm poziția CPT care consideră a fi necesare de întreținut:

- ✓ asigurarea spațiului suficient per pacient – plasarea a câte 4 pacienți per dormitor (limită maximă);
- ✓ asigurarea iluminării încăperilor;
- ✓ asigurarea încălzirii încăperilor;
- ✓ asigurarea aerisirii adecvate a încăperilor;
- ✓ întreținerea în stare conformă a instituției în accepțiunea regulilor medicale de igienă.

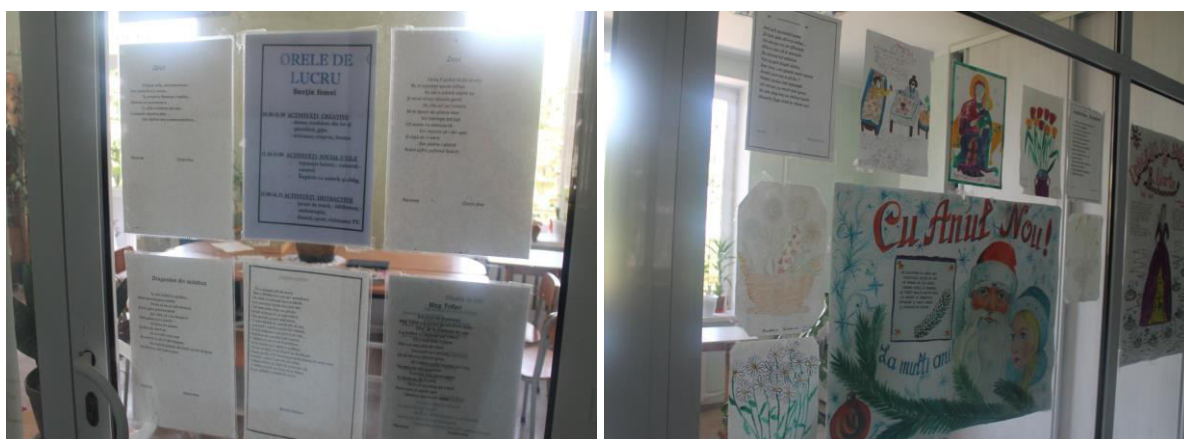
Un aspect pozitiv observat - pe holurile secțiilor sunt amplasate panouri informative pentru pacienți (regimul zilei, liste de telefoane, regulamente) precum și pe pereți sunt plasate lucrările de desen ale pacienților.

³ Potrivit raportului Centrului pentru Drepturile Omului în urma vizitei din data de 01.11.2011 – recomandarea - Adaptarea infrastructurii pentru necesitățile persoanelor cu dezabilități locomotorii – invalizi care se deplasează în cărucioare;

⁴ **CPT punctează în referința acestui aspect:** atenție deosebită trebuie acordată decorării, atât a camerelor, cât și a spațiilor de recreere pentru a stimula vizual pacienții. Este de dorit să se pună la dispoziție măsuțe de pat și șifoniere, iar pacienților trebuie să li se dea dreptul să păstreze anumite obiecte personale (fotografii, cărți etc.). Trebuie, de asemenea, subliniată importanța existenței unui loc în care pacienții să își depună obiectele personale și pe care să îl poată închide cu cheia; absența unei astfel de posibilități poate afecta sistemul de securitate și de autonomie al pacientului.

Foto_OAP_ SP Orhei_panou informativ_27.07.2021

Foto_OAP_ SP Orhei_panou informativ_27.07.2021

H. FORMELE DE TRATAMENT ADMINISTRATE

Personalul SP Orhei a asigurat echipa de vizită precum că înaintea purcederii la administrarea preparatelor medicale, pacienților le este explicat raționamentul utilizării acestora. Adicional se detaliază că sunt inițiate tratamente individualizate pe particularitățile fizice ale fiecărui pacient. În continuare, personalul medical a specificat că: tratamentul inițiat, periodic este supus revizuirilor, în măsura în care pacientul înregistrează progrese în privința stării de bine. La fel, medicii au specificat că prioritar, se administrează preparate medicale de generația I, în unele cazuri, se cuplează preparatele medicale de generația I cu preparatele medicale de generația a III-a. Terapiile prin șocuri electrice nu sunt utilizate în incinta SP Orhei, pe motivul consecințelor negative.

Cât privește tratamentul bolilor de ordin comun se ține a reaminti: în incinta SP Orhei funcționează Secția somatoghetariată predestinată tratării persoanelor care cumulează boli de diversă natură, însă cu specificarea unei note: colaborarea cu spitalul raional prezintă o regulă generală, aplicată ori de câte ori se înrăutățește starea de sănătate a pacienților.

Sub aspectul combinării tratamentului medicamentos cu ergoterapia, SP Orhei întâmpină dificultăți precum: lipsa unor ateliere adaptate, imposibilitatea transferării activităților în curtea instituției, fac ne-realizabilă desfășurarea acestei forme de terapii în accepțiunea clasic înțeleasă.

De regulă, pacienții își ocupă timpul vizionând televizorul, accesând telefonul, jucând șah sau pictând. Echipa de vizită a observat că majoritatea pacienților din secția bărbați dormeau (deși era prima jumătate a zilei), erau culcați și nu reacționau la întrebările echipei de vizită.

Subsidiar se clarifică că pacienții pot fi implicați în activități de îngrijire a dormitoarelor, administrația instituției declarând că o asemenea activitate este în putere de a le forma capacități practice, de viață, creând prin sine o formă de tratament. **O asemenea abordare este plasată sub contestabil de către Avocatul Poporului, serviciul auxiliar nu urmează a fi îndeplinit de către pacienți, aceștia au fost plasați într-o instituție de profil medical în vederea restabilirii stării psihice – exercițiu care presupune administrarea unui tratament medicamentos combinat cu forme clasice de ergoterapie (pictură, sculptură, dans, cânt, exerciții fizice), activități care nu implică eforturi, activități care nu urmăresc o finalitate. De altfel, îngrijirea dormitoarelor prezintă o sarcină destul de responsabilă, care privește întreținerea normelor sanitaro-igienice – activitate care nu poate fi delăsată pe seama pacienților.**

Sub aspectul monitorizării fenomenului abuzului de preparate medicale se ține a puncta: medicii preferă să administreze preparate cu efecte care survin încetinit, dar sigur, anihilând orice administrare a preparatelor medicale cu efect spontan și agresiv.

La chestionarea aspectului, dacă se întrevade o legătură de cauzalitate dintre decesul pacienților și abuzul medicamentos, administrația SP Orhei a punctat că: în 2019 au fost înregistrate 18 decese, în 2020 au fost înregistrate 8 decese, iar în primele II trimestre 2021 - au fost înregistrate 3 decese, cauza deceselor devenind evoluția ireversibilă a bolilor somatice⁵.

I. APLICAREA MIJLOACELOR DE CONTENȚIONARE

La 19 mai 2021 a fost aprobată Procedura operațională de imobilizare a pacientului psihiatric, cod PO 22 prin ordinul directorului SP Orhei din aceeași dată. Deși a fost aprobată, procedura operațională, încă nu a fost adusă la cunoștința personalului medical și nemedical din instituție (lipsește semnăturile angajaților). Scopul procedurii este de a reduce riscurile în asigurarea propriei siguranțe; a siguranței celorlalți pacienți și a personalului medical; pentru a preveni autovătămarea

⁵ Potrivit CPT: pacienții trebuie să beneficieze de un tratament și de o îngrijire adecvată: psihiatrică și somatică. Calitatea condițiilor de viață și tratamentul pacienților depind în mod inevitabil, într-o proporție importantă, de resursele disponibile. CPT-ul recunoaște că, într-o conjunctură economică gravă, trebuie făcute sacrificii, chiar și în instituțiile medicale. Totuși, în lumina constatărilor făcute cu ocazia anumitor vizite, Comitetul ține să sublinieze că există necesități fundamentale ale vieții, care trebuie asigurate de stat în orice împrejurări persoanelor pe care le au în grijă. Aceste necesități includ hrana, încălzirea, îmbrăcăminte și medicația adecvată. CPT este îngrijorat de omniprezența tratamentului farmacoterapie, argumentând deficiența - această situație poate fi cauzată de lipsa unui personal calificat corespunzător și a infrastructurilor necesare sau de rămășițele unei concepții care se bazează pe controlul și pe supravegherea pacienților.

altor persoane când au eșuat alte metode de control mai puțin severe; pentru a preveni perturbarea activității din secție și distrugerea mobilierului și pentru a diminua stimularea pacientului.

Administrația SP Orhei asigură că recurge rareori la aplicarea instrumentelor de imobilizare fizică, date fiind consimțământul exteriorizat la internare și prevalarea comunicării în relația dintre specialist și pacient. Cu toate acestea, se specifică că în cazuri extreme, pacienții sunt imobilizați prin utilizarea unor prosoape (a se vedea în imagine), acțiune ordonată de către un medic, pusă în aplicare de către infirmieri, fără de a antrena martori din rândul pacienților. De asemenea, se clarifică că procesul este monitorizat, supus înregistrării și nu poate depăși termenul de 30 min.

Echipa de vizită a observat instrumentele de imobilizare, constatând că acestea, de fapt, îmbracă forma unei improvizații – au fost prezentate 2 prosoape clasice, care în opinia medicilor SP sunt non-ofensive.

Foto_simbol_prosoape model utilizate în calitate de mijloace de imobilizare fizică

În pofida acestuia, Avocatul Poporului ține a puncta că instrumentele de imobilizare fizică a persoanei nu pot fi supuse unor improvizații, caracterul determinat, strict al acestora urmează a se plia standardelor științifice, legale și medicale, care sugerează indicatori în privința construcției acestora. De altfel, conforma constituție a mijloacelor de conținere evită și survenirea consecințelor nefaste.

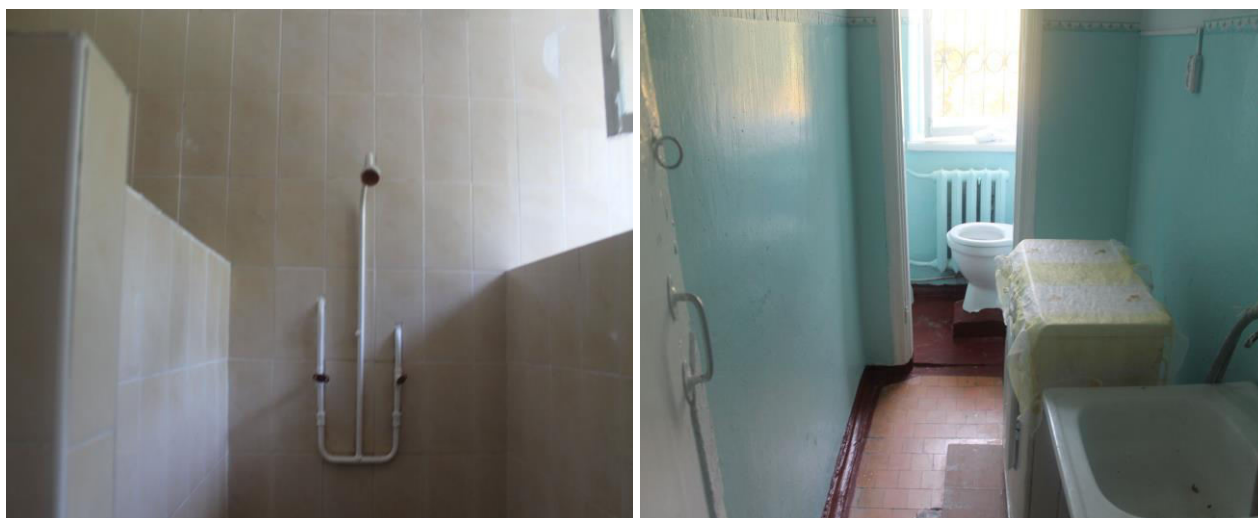
Cu titlu de concluzie în referința aplicării mijloacelor de conținere, reiterăm poziția CPT: urmează a se aplica pe prim plan: procedeul de convingere; urmează a se recurge la procedee de imobilizare sub format manual; urmează a se administra cu precauție calmantele rapide; măsurile de imobilizare fizică urmează a respecta termene de activare; personalul din instituțiile de psihiatrie trebuie să fie instruit în tehnicile de control, atât nefizice, cât și de imobilizare manuală a pacienților agitați sau violenți. Posedarea unor astfel de aptitudini oferă posibilitatea personalului de a alege răspunsul cel mai potrivit în situații dificile, reducând astfel semnificativ riscul de leziune pentru pacienți și personal; recurgerea la instrumente de constrângere fizică (curele, cămăși de forță etc.) nu se justifică decât rareori și trebuie să se facă întotdeauna la ordinul expres al unui medic sau să fie adusă imediat la cunoștința unui medic spre aprobare; fiecare recurs la

constrângerea fizică a unui pacient (control manual, instrumente de constrângere fizică, izolare) trebuie înregistrat într-un registru stabilit special în acest scop (precum și în dosarul pacientului). Intrările în registru trebuie să cuprindă ora de debut și de terminare a măsurii, circumstanțele cazului, motivele care au dus la măsura respectivă, numele medicului care a ordonat-o sau aprobat-o și un raport al rănilor suferite de pacienți sau de membrii personalului; prohibirea practicilor de izolare. În cazul în care acestea se mai aplică, se va lua în considerație: tipurile de cazuri în care se poate recurge la izolare, obiectivele vizate, durata acestora și necesitatea unor analize frecvente, existența contactelor umane adecvate, necesitatea ca personalul să fie atent în mod deosebit. De asemenea se accentuează: izolarea nu se poate aplica sub titlu de sancțiune.

J. ÎNGRIJIREA IGIENEI PERSONALE

SP Orhei a asigurat: săptămânal, în mod obligatoriu, este asigurat dreptul de a face baie, respectându-se și posibilitatea uzării de apă și în alte zile ale săptămânii – instalațiile de boilere fac posibilă utilizarea de apă caldă în orice perioadă solicitată de pacient. De asemenea, se specifică: lenjeria este curățită săptămânal.

Cu toate acestea, echipa de vizită a remarcat că blocul sanitar nu corespunde standardelor ce veghează respectarea demnității persoanei. Deși, per fiecare Secție este prevăzut un bloc sanitar, acesta deține doar o cabină de duș, fapt raportat cu aproximație la 30 de pacienți. Mai mult, cabina de duș este lipsită de ușă, fapt care atentează dur asupra intimității persoanei⁶.

Foto_OAP_ SP Orhei_bloc sanitar_27.07.2021

Cât privește obiectele de îngrijire predestinate femeilor – administrația instituției susține acest depozit este suplinat, în marea parte, prin ajutoare externe. **Avocatul Poporului sancționează dur o asemenea desconsiderare de necesități, accentuând stringența implicării active a autorităților în procesul de achiziție a produselor de îngrijire personală, distribuirea sporadică a acestora face posibilă provocarea de tratament degradant, mai mult, o asemenea**

⁶ CPT punctează în referința acestui aspect: instalațiile sanitare trebuie astfel concepute încât să permită pacienților păstrarea unei anumite intimități. Mai mult, în acest domeniu ar trebui să se țină cont de necesitățile pacienților vârstnici și/sau cu dizabilități; astfel, toaletele fără scaun nu sunt adaptate acestui tip de pacienți.

abordare nu pregătește pacientul pentru traiul independent și pentru purtarea grijii față de sine.

K. DREPTUL LA ALIMENTARE

Administrația SP Orhei asigură că pe lângă mesele clasic furnizate, comandate centralizat, ajutoarele externe fac posibilă diversificarea meniurilor. Mai mult, în privința unor pacienți (cu cerințe speciale) sunt formate diete distincte.

Echipa de vizită a vizitat cantinele fiecărei Secții, constatând că acestea se încadrează în limitele igienico-sanitare. Alăturat, s-a detaliat: pacienții apelează și la pachetele alimentare expediate de către rude, astfel pentru continuare practicii, administrația instituției a procurat 6 frigidere pentru depozitarea produselor astfel ajunse în instituție⁷.

Foto_OAP_ SP Orhei_cantina_27.07.2021

L. DREPTUL LA DIALOG CU MEDIUL EXTERN

Deși plimbările sunt excluse din programul de reabilitare al pacienților – aspect dur condamnat de către Avocatul Poporului – dată fiind dubla îngrădire pe care o poate provoca, accesul la telefonie, la forme de corespondență este activ. Astfel, în timpul desfășurării vizitei, echipa de lucru a remarcat: pacienții utilizează mijloacele telefonice.

Din aceste considerente, Avocatul Poporului punctează: ocuparea utilă a timpului petrecut în instituția medicală nu trebuie să rămână un deziderat, angajații SP Orhei urmează a

⁷ CPT concluzionează în referința respectării dreptului la alimentație: alimentele nu numai că trebuie să fie în cantitatea necesară și să aibă calitatea adecvată, ci trebuie să fie și servite pacienților în condiții satisfăcătoare. Trebuie să existe echipamentul necesar pentru ca alimentele să fie servite la temperatura corectă. Mai mult, pacienții trebuie să mănânce normal; în acest sens, trebuie subliniat că posibilitatea de realizare a acestor gesturi cotidiene de viață – precum a utiliza tacâmurile adecvate când mănâncă – face parte integrantă din programele de reabilitare psiho-socială a pacienților. Tot astfel, prezentarea alimentelor constituie un factor care nu trebuie neglijat. Trebuie luate în considerare și necesitățile particulare ale persoanelor cu dizabilități fizice în ceea ce privește alimentele.

organiza activități de implicare insistentă a pacienților, cu tematici care îi apropie tot mai mult de mediul extern. Dezvoltând un lanț de ocupații menit să cumuleze deprinderi practice, SP Orhei va reuși să demonstreze că proiectul incluziunii sociale presupune conjugarea eforturilor colective: a societății, primate în masă, și-a individului, care ține a i se alătura. Optând pentru o astfel de formulă, în perspectivă, se va clădi o societate cu adevărat rezistentă, diversificată, tolerantă și sănătoasă în viziuni.

M. INCIDENȚA AGRESIUNILOR

Administrația SP Orhei asigură că nu sunt provocate conflicte agresive, arareori, se pot ivi certuri, dar acestea se sting ușor îndatorat îndemnării intervenției corpului profesional, care reușește, prin instrumente comunicative, a dispersa părțile aflate în neînțelegeri.

Potrivit registrului de evidență, la 11 aprilie 2021 a fost înregistrat un caz de agresiune a asistentei medicale și infermierei de către un pacient, în timpul efectuării procedurilor medicale. Angajații s-au ales cu traume.

N. RECOMANDĂRI:

1. Achiziționarea aranjamentelor predestinate facilitării accesului persoanelor cu dizabilități în instituție. (Recomandare repetată din 2011)
2. Reorganizarea blocurilor sanitare, în accepțiunea majorării cabinelor de duș, dotării acestora cu construcții care asigură respectarea intimității persoanei. Mai mult, în acest domeniu ar trebui să se țină cont de necesitățile pacienților vârstnici și/sau cu dizabilități;
3. Repartizarea pacienților în dormitoare libere din secții, pentru a evita suprapopularea din dormitoare de capacitate mare.
4. Asigurarea îngrijirii instituției, acțiune interdependentă de exercitarea dreptului la plimbare zilnică a pacientului.
5. A întreprinde măsuri în vederea dezvoltării programelor de ergoterapie care ar dezvolta pacienților deprinderi practice, de trai independent.
6. Reîmprospătarea dormitoarelor prin desfășurarea unor reparații cosmetice; achiziționarea mobilierului. Atenție deosebită trebuie acordată decorării, atât a camerelor, cât și a spațiilor de recreere pentru a stimula vizual pacienții. Este de dorit să se pună la dispoziție măsuțe de pat și șifoniere, iar pacienților trebuie să li se dea dreptul să păstreze anumite obiecte personale (fotografii, cărți etc.). Trebuie, de asemenea, subliniată importanța existenței unui loc în care pacienții să își depună obiectele personale și pe care să îl poată închide cu cheia; absența unei astfel de posibilități poate afecta sistemul de securitate și de autonomie al pacientului.
7. Întreprinderea măsurilor organizatorice pentru achiziționarea/instalarea sistemelor de ventilație în toate secțiile.
8. Întreprinderea măsurilor organizatorice pentru eliminarea defecțiunilor la sistemele de iluminare artificială din secții.
9. Îmbogățirea bibliotecii instituției cu materiale atractive pacienților.
10. Desfășurarea regulată a chestionarelor cu obiect: atestarea domeniilor de activitate în care ar dori să se implice pacienții.
11. Inițierea unor proiecte care ar viza încheierea unor parteneriate dintre IMSP Spital de Psihiatrie Orhei și entități economice, în interiorul cărora: se vor desfășura instruirii ale pacienților în

vederea profesării; se vor crea locuri de muncă pacienților care au parcurs cu brio etapa de instruire.

12. În mod de urgență a întreprinde măsuri pentru achiziționare a produselor de igienă predestinate femeilor.
13. Recurgerea la instrumente de constrângere fizică (curele, cămăși de forță etc.) să se facă întotdeauna la ordinul expres al unui medic, sau să fie adusă imediat la cunoștința unui medic spre aprobare. Dacă, în mod excepțional, sunt aplicate mijloace de constrângere fizică, acestea trebuie oprite de îndată ce este posibil; ele nu trebuie să fie niciodată aplicate, iar aplicarea lor nu trebuie prelungită cu titlul de sancțiune.
14. Avocatul Poporului apreciază eforturile întreprinse de personalul SP Orhei de la ultima vizită de monitorizare pentru asigurarea drepturilor pacienților în instituție. Pe această cale, Avocatul Poporului încurajează SP Orhei să întreprindă cât mai multe măsuri organizatorice pentru a aduce nivelul condițiilor de detenție la nivelul standardelor naționale și internaționale.

Urmare, a constatărilor în perioada vizitei, conducându-ne de prevederile art.24 a Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul): -

PROPUNEM:

- 1) A lua act de constatări și concluziile Raportului de vizită la IMSP Spital de Psihiatrie Orhei din 27 iulie 2021;
- 2) A remite Raportul de vizită la IMSP Spital de Psihiatrie Orhei pentru executarea recomandărilor în temeiul articolului 24 (1) (2) din Legea Republicii Moldova cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr.52 din 03.04.2014;
- 3) A plasa Raportul respectiv pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.

Executori:

Diana MAZNIUC,
Consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Iurie DUBENCO
Consultant principal, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Coordonat:

Alexandru ZUBCO,
Șef direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /